

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kódratok visszaszedésénél
 vagy megrendelésénél nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyre csak 600 8 futár.

A pénzügyintézetek kötelező ellenőrzése.

(K. Ö.) Félhivatalos jelentés szerint a pénzügyminisztériumban törvényjavaslat készül a pénzügyintézetek ellenőrzéséről. A tervezet szerint huszonöt szakképzett revizor gyakorolná az ellenőrzést a pénzügyintézetek felett. A jelentés nem számol be azonban azzal, vajjon a revizori intézmény a pénzügyminisztérium által létesített-e, vagy egy külön intézet bízott-e meg az ellenőrzés feladatával?

Az ellenőrzés lényege pedig ezen fordul meg. A pénzügyintézetek képviselői, a Pénzügyintézetek Országos Egyesülése és a Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége már régen az autonómikus ellenőrzés mellett tört pácát, mert szerintük a pénzügyintézeti reform nem érintheti a hiteléletre nélkülözhetetlen szabad mozgást. Azóta meg is alakult a Magyar Revizori Szövetség, mely a pénzügyintézeti ellenőrzést önkormányzati úton törekszik megoldani. Visszleszámitolási viszonyba csak a revizori szövetség tagjai léphetnek egymással.

A pénzügyintézeti reformra feltétlenül szükség van. Ezt meg kell csinálni. Csak az a kérdés, hogy a reformon belül mit kell megvalósítani.

Mi szokta a pénzügyintézeteket válságba sodorni? Válságba sodorja az a körülmény, hogy a visszleszámitoló pénzügyintézetek a pénzügyviszonyok rosszabbodása esetén a kölcsön azonnali visszafizetésére kényszerítik a pénzügyintézeteket. Ez a körülmény ismét arra bírja a pénzügyintézeteket, hogy tartózkodó hitelpolitikát kezdjenek folytatni. Mikor a betevők ezt megtudják, megrohanják a pénzügyintézetet és visszakövetelik a betéteket. A betevők ugyanis nem sokat gondolkodnak. A tartózkodó hitelpolitikában nem a pénzügyi feszültségét, hanem a pénzügyintézet gyengeségét látják. Ily módon sok pénzügyintézet meg lesz fosztva attól a két támasztól, melynek létezését köszönheti. A dolognak pedig úgy kellene lennie, hogy minden pénzügyintézet az alap és tartaléktőkéiben bírja erejét. A legfőbbje azonban részvénytőkéjét messze túlhaladó visszleszámitolási hitelt vesz igénybe és tartaléktőkéiről egyáltalán nem gondoskodik.

A reformnak tehát arra kell irányul-

nia, hogy törvény kötelezze a pénzügyintézeteket tartaléktőke alapítására és folytonos növelésére, mely megvédje őket a bankok hirtelen történő felmondása és a betevők ostroma ellen. Amerikai üzleti tiszteletdíjak helyett a hitelélet szoliditása legyen a mérvadó szempont.

A betevő érdekeit is mindenképpen meg kell védeni. Mert arról igazán nem tehetnek a betevők, hogy pénzbőség idejében a formálisan reaktív szerített hitel nem jövedelmező vállalkozásokba bocsájtkoznak pénzügyintézetünk. Csőd esetén csak azok a betevők jutnak a pénzükhöz, akik életveszedelemesen megfenyegetik az igazgatóságot. Szakkörökben úgy gondolják megoldhatónak a kérdést, hogy a csődtörvény megváltoztatásával a betétek előnyös tételnek jelentessenek ki. Ennek némiképpen az lenne a következménye, hogy a pénzügyi feszültsége nem tenné bizalmatlanokká a betevőket.

Az ellenőrzést pedig meg kell csinálni. A pénzügyintézetek a miniszterelnök egy kijelentéséből arra következtetnek, hogy a kormány az állami ellenőrzés híve, ami kizárná azt, hogy a magyar revizori szövetség törvényes alapot nyerne. Az állami ellenőrzés, úgy mint az külföldön is megvan, nincs tekintettel a pénzügyintézeteknek egymáshoz való viszonyára és ettől függetlenül gyakorolja az ellenőrzést és törekszik ellensúlyozni az alapítási és vezetési szabadságból eredő veszélyeket.

A magyar revizori műveltség ellenben pusztán a szövetségbe beállott intézetek felett gyakorolja az ellenőrzést és visszleszámitolási viszonyba csak azokkal az intézetekkel lép, melyek a szövetség tagjai. A visszleszámitolási hitel tehát kényszereszköz azon nagy bankok kezében, melyek a revizori szövetséget megalkották. És így ha nem is nyer törvényes alapot a szövetség, ha kitarthatnak a szövetség alapítói a kitűzött cél mellett, még mindig nagy szolgálatot tesznek az ország hitelének. A gazdasági és forgalmi élet fejlődésével ugyanis mind több és több pénzügyintézet lesz kénytelen a szövetség szolgálatait igénybe venni.

A tőke szabad mozgását megkötni nem szabad, mindenképpen azonban azon kell lennünk, hogy az elhelyezést kereső tőkét az arra való kezekre biz-

hassuk és célszerű felhasználását biztosítsuk.

A német törvény szolgál fordítását képező magyar kereskedelmi törvény ennek a célnak már nem felel meg.

Politikai helyzet.

Az egyesült ellenzék szeptember 3-án tartandó első értekezletén egy beszéd és egy irás kerül szóba. A beszéd: a *Batthyány* Tivadar grófé, amelyből a fejvesztés kimaradt. Az irás: *Mezőssy* Béláé, amely egyoldalúan csak a Lukács László fejét követeli, holottan a megállapodás két fejet reklamál: a Lukácsét és Tiszáét.

Hire jár, hogy a nevezetes gyűlésen *Zboray* igen erélyesen követeli azok távozását, akik szembe fordultak az egyesült ellenzék taktikájával, vagy nincs meg bennük az elszántság a küzdelem folytatására.

A munkapárt tagjai tömegesen készülnek beszámolóikra szeptember havában, *Lévai* Lajos Csacán, *Szabó* János Nagyvárosnyban, *Antal* Géza Pápán, *Szinyei* Mersé Kisszebenben, *Sárkány* Ferenc Komáromban, *Pirkner* János Zombolyán, *Bárcsai* Ferenc Abaujszántón és *Szcsitovszky* Béla Szécsényben tartanak beszámolót egyazon napon: szeptember 1-én.

Arról értesülünk, hogy e beszámolókra levonulnak a feministák küldöttei is, akik ígéretet kapván Lukács minisztertől a nők választójogának kezdeményezéséről, most már a munkapárti beszámolók helyét keresik majd fel s ígéretet követelnek a nők választójogának érvényesítése mellett. Különösen megszallják majd a körmőchályai kerületet, amelynek *Werner* Gyula a képviselője, s akitől éppen a nők választójogának kérdésében nevezetes és autentikus nyilatkozatot várnak. *Werner* szeptember 15-én tartja a beszámolóját.

Megjegyezzük még, hogy politikai körökben arról beszélnek, hogy *Berchtold* gróf külügyminiszter legutóbbi itt időzésekor a magyar válság békés elintézése érdekében buzgólkodott s a külügyi helyzetre való hivatkozással térítette azokat, akik a *Károlyi* Alajos gróf estélyén a külügyminiszterrel együtt részt vettek. Sőt azt is mondják, hogy az estély után következő napon nem ugyan *Berchtold* gróf megbízásából, de szavainak hatása alatt egy magyar mánás elutazott Töketeresre, *Andrássy* Gyula grófhoz. — Az illető erős ellenzéki érzelmi mánás, aki maga is részt vett a főrendi ellenzék szervezésében.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság” kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitünő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta *Kovács István* jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság” kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsistomás.

Deputáció a piac miatt.

Tegnap délelőtt a Szent László-téri ület-tulajdonosok nevében 14 tagu deputáció járt *Komlóssy* József gazdasági tanácsosnál, ki jelenleg a polgármestert helyettesíti, továbbá *Köszeghy* Irménőknél és *Jánossy* Gyula főkapitányhelyettesnél.

A küldöttség szónoka *Lédig* Árpád gyógyszerész kérte a főkapitányhelyettest, hogy a Szt. László-téri piacon uralkodó tarthatatlan helyzet gyorsan rendeztesse, a piac szukcesszive visszahelyeztesse, mivel a piac kitelepítésével az idegen forgalom és vásárló közönségük megcsappanása miatt tetemes károkat szenvednek.

A küldöttség tagjait mind három tisztviselő szívesen fogadta. *Komlóssy* József a legmesszebb menő támogatását helyezte kilátásba.

Kijelentette, hogy a piac egy részét már kedden visszaadják rendeltetésének és fokozatosan rövid idő múlva az egész területet szabaddá teszik.

A gazdasági tanácsos beszédében kifejtette, hogy méltányolja a kereskedők súlyos helyzetét és azon lesz, hogy a város mindent elkövessen az aszfaltozási munkálatoknak gyorsabb ütemben való végzése iránt.

A kereskedők bár megnyugodtak a tisztviselők nyilatkozatában, azonban nem mulasztották el kívánságukat írásban is benyújtani a tanácsshoz. A beadvánnyal a legközelebbi tanácsülés fog foglalkozni.

Az ágyukérdés e'őterben. *Auffenberg* lovag hadügyminiszter emlékezetes nyári audienciáján tudvalevőleg memorandumot terjesztett a király elé, melyben állását kötötte az új ágyuk költségeinek megszavazásához. A közös hadügyminiszter memorandumja alapján — mint Bécsből jelentik — a király úgy döntött, hogy a szeptember közepe táján összeülő közös minisztertanács érdemileg foglalkozék az acélágyuk kérdésével.

Zichy János itthon. *Zichy* János kultuszminiszter belejezve marienbadi kuráját, tegnap reggel Bécsbe érkezett, honnan fejérmegyei birtokára utazik.

A német kancellár Magyarországon. *Beethmann-Hollveg* birodalmi kancellár holnap elutazik Gasteinből Berchtesgadenbe s onnan néhány nap múlva a magyarországi Hradisra megy. Hír szerint a kancellár gróf Berchoid külügyminiszterrel akar találkozni.

Bertehold a királynál. Bécsből érkezett távirat jelenti, hogy *Berchtold* gróf külügyminiszter tegnap este utazott el Bécsből Ischlbe Kinszky követségi tanácsos kíséretében. A külügyminiszter jelentést tett a királynak a keleti akcióra vonatkozólag.

Egy vármegye nem politizál.

Esztergom, aug. 30.

(Saj. tud.) Ma a vármegye közgyűlése egyhangulag úgy határozott, hogy tekintettel a vármegye közhangulatára és a közigazgatás zavartalan menetére ezáltal politikai kérdésekkel nem foglalkozik.

Ezzel az indokolással az összes politikai átiratokat tudomásul véve irattárba helyezni rendelik.

Őrült a rendőrségi udvaron.

A megtámadott rendőrkapitány:

Kevés olyan házi szenációja volt még a nagyváradi rendőrségnek, mint tegnap délelőtt. Az egyik fiatal rendőrkapitány életét komoly veszedelem fenyegette s csak lélekjelenlétének és ügyességének köszönhet, hogy megmenekült.

Az eset szálai tegnap hajnalig nyulnak vissza. Ugyanis úgy 3 óra tájban állított elő a 62. számú rendőr egy céltalanul csavargó oláh embert, aki azt kérdezte tőle, hogy nem látta-e a feleségét.

A rendőr a hol dülöngő, hol pedig táncoló atyafiról azt gondolta, hogy beszélt és levitte a fogdába.

Délelőtt 11 órakor aztán fölvezették a kihágási osztályhoz, ahol *Kolontáry* János v. fogalmazó elé állították kihallgatni: végett. Az atyafi roppant gyanusan viselkedett s az egyik legkomolyabb pillanatban oda állt a fogalmazó elé és a szemé közé nézett.

— Pfuj, pfuj! — kiáltotta a kapitány arcába.

Kolontáry meglepődve nézett föl s rákiáltott, hogy menjen távolabb tőle.

Erre a jó ember elkezdett hevesen gesztikulálni. *Kolontáry* csöngtetett a rendőrnek s az hátulról elvonszolta az atyát.

Alig zárult le az ajtó, a paraszt kidülledt szemekkel ugrott neki a rendőrfogalmazónak és két erős markával körül kapcsolta a torkát.

A teremben senki sem volt s az őrült paraszt dührohamban a legnagyobb veszedelemmel fenyegette a rendőrtisztet.

Ekkor *Kolontáry* fölugrott, két karját bedugta a paraszt két karja közé és irtózatossá, kétségbeesett erővel szétütötte a nyakára fonódó öklöket. A lábdübögésre berohant a rendőr, de nem birt egyedül a vadul hánykolódó őrülttel.

Többen siettek segítségére s megdöbbenve hallották az eset előzményeit. *Kolontáry* sápadtan s a belső izgatottságtól remegő arcizmokkal állott a szobában.

— Majdnem megfojtott az átkozott.

A soros tiszti orvos azonnal megvizsgálta s konstataálta, hogy ön- és közveszélyes őrülttel van dolguk. A neve *Bostyán* Péter, kisköpcsői illetőségű földműves.

Ami pedig ezután következett, az kinosan ható, botrányos misziszkeccs volt. Őt hat rendőr ráncigálta a szerencsétlent, aki többször kiszabadult kezeik közül és lelevágta magát a kemény aszfaltra. A jobb halántékán vastagra duzzadt a vér s egyszerre meleg sugárban pirosodott ki.

Nem tudták levezetni az udvarra. Az őrmester spárgáért szalasztotta az egyik rendőrt, az meg a másikat küldte s közben *Bostyán* Péter úgy vagdosta magát a földhöz, mint egy hivatásos lakir.

Kint az udvaron állott már a mentők kocsija. Az őrült ember ordítására köröskörül megteltek az ablakok kíváncsi emberekkel, akik közül sokan felháborodva törtek ki.

— Mégis csak hallatlan gondatlanság! . . . Az egész rendőrségen nincs egyetlen egy kényyszerzubbony. Ugy összetörheti magát az a szegény bolond, ahogy csak akarja . . .

S a kocsi körül husz ember is tolongott. Majd egy félórai keserves kioldás után sikerült nekik az őrültet hozzákötözni a hordágyhoz s végre valahára betolni a mentőkocsiba.

Beperelte a várost negyven korona miatt.

Mozgalmas napokat él mostanában a rendőrségi palota legcsöndesebb vidéke: a cselédügyosztály. A kicsi, szürke cselédügyek között viharos robajjal vonul végig az az érdekes kereset, amellyel egy takarítónő támadta meg a várost.

A megnőtt papircsomóju per oka tulajdonképpen egy elbocsátás. S a város nagy urai azért kerültek bele a pereskedésbe, mert az elbocsátás a város szállodájában, a *Rimanóczy*-ban történt. Itt szolgált mint takarítónő *Kolozsváry* Vilma egy hónapig nagyon meg voltak vele elégedve. A második hónapban a gondnok, *Tolonczy* József egyszerre felmondás nélkül elbocsátotta a takarítónőt, aki azonban csak úgy volt hajlandó belenyugodni az elbocsátásba, hogyha kiadják neki az egyhónapra járó fizetését.

A gondnok ezt kerekén megtagadta s a takarítónő dr. *Perczel* Adolf útján beperelte a várost, azon a címen, hogy ő tulajdonképpen a város cselédje.

A tényállás megállapítása végett az aktákat áttették a cselédügyosztályhoz, ahol *Vass* Árpád közigazgatási gyakornok intézi az ügyeket.

Vass Árpád megidézte a gondnokot, aki kijelentette, hogy nem köteles fizetni:

— Mert nálunk nincsen, csak 3 napos felmondási idő s mivel *Kolozsváry* Vilma többször megsértette a házszabályokat, a szolgálatból azonnal elbocsátottam.

Ekkor aztán újra fölemelte szavát az ügyvéd s kérte kihallgatni *Rimler* Károly polgármestert.

A cselédügyosztály feje sokáig töprengett, hogy megidézze-e a polgármestert, vagy sem? . . . Közben a polgármester elutazott nyaralni s így nem nyilatkozhatott.

De jött a megkeresés, hogy tessék kihallgatni a helyettesét. Ez nem volt hajlandó véleményt adni, mire az ügyvéd indítványára az ügyosztály megkérdezte *Komlóssy* József gazdasági tanácsost, aki azonban nem tartotta magát illetékesnek dönteni az elbocsátás fölött.

Most a cselédügyosztályban lázas kutatást rendeznek azért, hogy minő konkrét esetekben sértette meg a takarítónő a házszabályokat. Sorra fogják kihallgatni a mosónőket, pincéereket s a portást, hátha sikerül megmenteni a 40 koronát a városnak.

A trónörökös és a főhercegnők. A trónörökös felsége *Hohenberg* Zsófia hercegnő tegnap Admontból Wertenbe érkezett. A pályaudvaron *Mária Terézia* és *Mária Annunciáta* főhercegnők fogadták. Mindhárman autonobilba ültek és *Mária Terézia* főhercegnő birtokára utaztak, ahol a trónörökös felsége néhány napig szándékozik maradni.

UJDONSÁGOK.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszus.

Tíz nap múlva kezdetét veszi Bécsben a XXIII. ik eucharisztikus kongresszus, mely tényben, pompában és óriási méreteiben úgy látszik az összes eddigi kongresszusokat túlszárnyalja. Százekenél több idegen fog részt venni a kongresszuson, melyre Magyarországból eddig 11000-nél többen jelentkeztek. Szeptember 10-én délután érkezik a pápa külön követe *Van Rossum* bibornok, ki a kongresszuson előkölni fog s a nagy ünnepi processió [15-én — a király jelenlétében a szent misét tartja s a körmenetet vezeti. A bibornokot külön udvari vonat viszi Bécsbe, hol a Burgban a király vendége lesz. *Nagl* bibornok bécsi érsek most adta ki pásztorlevelét, melyben a pápai követ fogadtatásáról intézkedik. A körmeneten részt vesz Bécs összes helyőrsége, 15000 katona fog sorfalat állani. A mise a szabadban lesz a Burgkapu tetején. A kongresszusra való jelentkezésre itten van az utolsó nap. A magyar püspöki kar — a gyengélkedő hercegprimás kivételével — teljes számban vesz részt a kongresszuson. A hölgyek a körmenetet csak tribünről nézik, hol fekete vagy fehér ruhában s kicsiny kalapban kell megjelenniük.

* **Reformok a víztartálynál.** *Altnóder* Endre helyettes főmérnök tegnap beadványt intézett a városi tanácshoz. E beadványban elmondja a főmérnök, hogy a városi víztartály jelenleg nem éppen kifogástalan. A tartályt ugyanis a munkások fáklafény mellett tisztogatják. A fáklafény és hulladék bepiszolja a tartályt, miért is a fáklafény helyett villanyvilágítást javasol létesíteni *Altnóder*. Ezen kívül kéri a tanácsot arra is a főmérnök, hogy a tartály közelében egy fürdőszobát létesítsenek a munkások részére.

* **Orvosi hír.** Dr. *Konrád* Jenő a m. kir. bábaképző intézet igazgató tanára — miután egészségi állapota tökéletesen helyre állott — Szeptember hó 1-én átveszi az intézet vezetését és orvosi működését megkezdi.

* **A városi tisztviselők családi pótléka.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy a városi tisztviselők mozgalmat indítottak az iránt, hogy az állami és megyei tisztviselők mintájára családi pótlékot kapjanak. Tegnap már az összes érdekelt tisztviselő aláírták az ívet és be is nyújtották a városhoz. A kérvénnyel a szeptemberi közgyűlés fog foglalkozni.

* **A halálugrás oka.** Tegnap délután — mint ezt távirati rovatunkban megírtuk — Budapesten a Ferenc József-híd tetejéről a Dunába ugrott *Kovalik-Kövesdi* Dénes 16 éves gimnáziumi tanuló. A boldogtalan fiatal embert, aki kitűnő uszó volt, halálos katasztrófa érte. Elszédült és elmerült a Duna habjaiba. A szerencsétlenség közvetlen okozója a párisi Gaumont mozgófényképvállalat budapesti igazgatója, *Collusi* Béla. Ez üzleti érdekből rávette a fiatal fiút arra, hogy halálos produkcióját elvégezze. Az igazgatót tegnap délutántól a főkapitányságon tartották őrizetben. Az eljárást folytatják ellene. A szerencsétlenül járt fiú holttestét tegnap délutántól kezdve folyvást keresték a rendőrség emberei és a dunai halászok, azonban még nem akadtak rá.

* **Pusztító automobil.** Tegnap este alkonyat után Pusztajlak község felől Mezőtelegden keresztül egy automobil száguldott őrült sebességgel. A száguldó gép elől egymást felborítva menekültek az emberek. A gép így emberéletben nem tett kárt, annál nagyobb pusztítást vitt véghez az állatokban. Több malacot és még több libát gázolt el a gép. Az automobil a mezőtelegdi előljárásság felakart tartóztatni, azonban az őrült sebesség miatt ez nem sikerült, hanem telefonon értesítették a nagyvárad rendőrséget, mely a kolozsvári vámnál már várta a gépet. A gépen katona tiszték ültek.

* **A nagyvárad ipari szakiskola.** A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg Nagyvárad városának ipari szakiskolát engedélyezett. Az iskola előkészítő munkálatainak a belügyi kormány intézkedése képezte akadályát. Tegnap a belügyminiszteriumból is megjött a határozat. A belügyminiszter a városnak a szakiskolára vonatkozó határozatát jóváhagyta. Most még a telek adományozásának a dolga van hátra. Ebben még harmadszor kell tárgyalni a városnak, ezért egyelőre függőben marad az ügy. A szeptemberi közgyűlés után valóban semmi akadály sem lesz az iskola létesítésének.

* **Leszédült a létráról.** Tegnap délelben Vámbáz-utcáról egy eszméletlen állapotban levő öreg embert szállítottak a mentők a közkórházba. A rendőrség megállapította, hogy az illető Kovács János 70 éves napszámos váradszőlősi lakos. Kovács, midőn magához tért, elmondta, hogy a Lityogó-malom mellett egy háznak az eresztét akarta kitapasztani. Munka közben létrájáról leszédült s két-három méter magasból a földre zuhant. Akkor nem érezte, hogy megsérült volna s ezért tovább is folytatta a munkát. Délelben azonban a Vámbáz-utcán menve hirtelen rosszul lett és összeesett. Súlyos belső sérülései vannak. A rendőrség a baleset miként történtének pontos megállapítása végett a nyomozást folyamatba tette.

* **Mi történt a madarászi határban?** Ne tessék valami rémes dologra gondolni. Az egész egy szelíd kérdés, a melynek a következő kis hírcikk az alapja.

Repülőgépek Nagyszalonta fölött.

Ma délelőtt megérkezett a vasuti állomásra a *Parseval* II. nevű léghajó és két repülőgép. A légalkalmatosságok a mezőhegyesi nagygyakorlatra készülnek. Useloc ezredes, a léghajóosztály parancsnoka és két főhadnagy pilóta megfelelő műszaki személyzettel Nagyváradon időznek és éjjel fáklafény mellett szerelik az aeroplánokat. Az indulás reggeli három órára van tervezve, ha valami baleset nem történik, fél négy óra tájban Nagyszalonta fölött repülnek át. Szerkesztőségünk tagjai a madarászi határban várják be az első Nagyszalontán átvonuló légi alkotmányt. Ha lehet fáklafélekkel érintkezésbe lépünk a repülő emberekkel. Mindezekről holnap bő tudósításban referálunk közönségünknek.

Már most az egésznek megértéséhez csak annyit szükséges tudni, hogy ez a röplés pont szeptember 6-án reggeli 4 órára van tervezve. Azt hisszük, hogy jogos kíváncsisággal kérdezzük a *Szalontai Friss Ujság* szerkesztőségétől, hogy mi történt tegnap hajnalban a madarászi határban?

* **Lezuhant.** Súlyos baleset érte tegnap Jadinás János 26 éves gözmalmi munkást. Midőn a «Hunyadi» gőzmalom 3. ik emeletéről sietett le reggelizni, a lizztel vastagon beporozott lépcsőn patkós cipője megcsuszott s Jadinás a második emelet padozat karfájára zuhant. Eszméletlen állapotban vitték a mentők a közkórházba.

* **Hajssa egy lóköttő cigány után.** Izgalmas embervadászat folyt le tegnapelőtt Debrecen határában. A csendőrök és rendőrök egy *Rostás* Sándor nevű cigányt hajszoltak a kukoricás földeken keresztül folytonos tüzelés közben. A lövöldözést *Rostás* kezdte, amit természetesen viszonzniak a csendőrök és rendőrök. Végre is sikerült sértetlenül elfogni a cigányt. *Rostás* Sándor nem teljesen ismeretlen Biharmegyében sem, bár működésének fő tere inkább Hajdúvármegye volt. Rettegett lótolvajnak ismerte a derecskei járásban mindenki. Legutolsó lopása után a csendőrség éppen Derecskén fogta el, akkor azonban annyira tudta palástolni bűnét, hogy a törvényszék felmentette. Most azonban újabb lólopást követetett el és ennek nyomán a debreceni csendőrségnek az összes előző bűnök bizonyítékait is sikerült megszereznie s így most már valószínűleg el fogja venni méltó büntetését a vakmerő cigány.

* **Meghalt a tolonchásban.** Tegnap este *Verbiás* Péterné két hónapos csecsemőjével jelentkezett a rendőrségen, s elmondotta, hogy ő most a közkórházból jött ki szülőfalujába Hosszuaszó községbe akar hazamegni, de mivel pénze nincs, éjszakai szállást kért, Kemény alkapitány a tolonchárnál helyezte el őket, hol külön szobába tettek s élelmet kaptak. Reggel midőn az anya felébredt nyugdóbenve látta, hogy csecsemője halott. — A rendőrorvos a csecsemő hullája felett nyomban megtartotta a hullaszemlélt, melynek eredménye szerint a halál oka gyermekaszály. — S így mivel bűntény nem forog fenn, a kir. ügyészség engedélyezte a csecsemő hullájának eltemetését. — Az anya kényszerítéssel ment haza Hosszuaszóra.

* **Megégett szerelő.** *Szovala* János 24 éves szerelő tegnap előtt *Beöthy* Odön-utca és Hosszu-utcák sarkán álló villanyoszlopról a drótot akarta leszerelni, hogy azt kicserélje. Előadása szerint, miután *Szénási* Dezső munkavezető előzőleg kijelentette, hogy a vezetékben áram nincs, felment a létrára s pusztá kézzel bátran megfogta a drótot. A villanyvezeték azonban árammal volt telve és *Szovalát* magához rántotta, minek folytán annak keze és testének azon része, ahova a villanyvezeték többi huzalai értek erősen megégett. A biharmegyei közkórházba szállították, a rendőrség pedig nyomoz, hogy kinek a hibája idézte elő a balesetet.

* **Járvány.** Az érmihiályfalvai járás főszolgabírója bejelentette tegnap az alispánnak, hogy *Erkenéz* községben a vörheny betegsége fellépett. Az óvintézkedéseket elrendelték.

* **Veszetteg.** Rév községben egy sertés megveszett, mely többet össze is mart. A járási főszolgabíró zárlat alá vette a községet.

* **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatási ügyi miniszter *Szendrey* Zsigmond petrozsényi állami főgimnáziumi rendes tanárt a nagyszalontai főgimnáziumhoz helyezte át.

* **Szalay** *Stefánia* államilag képesített okl. zenetanár zeneiskolájában (Akadémiai előkészítő tanfolyam) a beiratások szeptember hó 2-től szept. 7-ig tartanak. Beiratkozni lehet délelőtt 9-1 óráig a zongora és ének tanszakra. A magánének tanítását *B. Garzó* Adél orsz. m. kir. zeneakadémiát végzett okl. énekművész látja el. Uri-u. 17.

* **E-pusztult robbanó anyag-gyár.** A *Bescia* mellett lévő robbanó anyag gyárban tegnap robbanás történt, amely a gyárat elpusztította és több embert, köztük a gyár igazgatóját is megölt. Sok munkás megsebesült.

* **Tanuljunk világnyelveket.** A Rose-rendszerű ábrázoló nyelviskolában, a mely augusztus óta Bémer tér 1. szám alatt működik, könnyű és élvezetes módon sajátíthatja el bárki a német, francia, angol stb. nyelveket. A teljes kiképzés száz tanórából áll. Beiratkozni bármikor lehet. Tandij személyenként és óránként 1 korona 50 fillér Nappali és esti tanfolyamok.

* **Görögdinnyét** kilogrammonként 10 fillérért. **Befözni való sárgadinnyét** kilogrammonként 25 fillérért! **Befözni vagy lekvárnak való szilvát** kilogrammonként 20 fillérért házhoz szállít: **Székely Sándor** főszámvevő. Megrendelhető postán, Csengeri-utca 15. szám, vagy telefonon 212. sz.

* **Panaszok a margitai telefon miatt.** A vármegye minden vidéke úgy el van már látva telefonnal, hogy alig van község ahol be ne vezetették volna a modern kornak eme legjelesebb vívmányát. A legtöbb járási székhely két három sőt négy vonalon is bonyolítja a forgalmat. Az egész vármegyében egyedül a margitai vidék van elhanyagolva. Az egész margitai környéknek egyetlen telefon huzatja van. Ezen bonyolítja le a Nagyváradról induló összes beszélgetéseket. Ez még talán kevés baj volna, azonban Margita kapcsolja ezen az egy vonalon a szomszédos községeket is, mintegy 15 központot legalább 40 állomással. Ilyen körülmények között aztán érthető, ha 2 óra hosszát se lehet összeköttetést kapni Margitával. És ha meg is történik a kapcsolat a Margitán kívül eső állomások a sok megijörés miatt alig használhatóak és csak oly rövid ideig lehet igénybe venni a telefont, hogy az előfizetőknek el se lehet intézni dolgaikat. — Az előfizetők természetesen nem ismerik a baj okát a kezelő személyzetet okolják, pedig a kezelő személyzet derekasan dolgozik azért, hogy kifogástalanul bonyolítsa le a forgalmat. Az utóbbi időben már oly sok panasz merült fel az előfizetők körében, hogy érdemesnek tartjuk ezeket az állapotokat az igazgatóság figyelmébe ajánlani azzal, hogy a margitai forgalom megkívánja a második vonalat is tehát üdörös dögöt csinálna a vezetőség, ha minél előbb elkészítené azt. Azt hisszük *Siket* Traján be fogja látni a tarthatatlan helyzetet és gyors intézkedésével meg fogja szüntetni a mai állapotokat.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölk minden nemű fegyverjavítást! Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi János** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **Kossuth utca 6. számú ház** Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

x **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindentféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron vesznek.

Középiskolai
magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra **egész nyáron** **dr. Kállay-féle szemináriumban** (Budapest, IV. Kaplony-utca 6. Telefon 125-36.) **Eredményei köztudomásulag kiválóak.**

x **Kérek egy koronáért** finom Színházi vegyes cukorkát. Ugyan kérlek hát elég lesz az. O igen, mondhatom, hogy Budapesten nem létezik az a rendszer, mint az itteni Aszódy Mihály cukorka és csokoládé specialista üzletében, hogy egy koronáért ily szép csomagolású és finom vegyített bonbonokat adjanak; ha színházba mentek, ajánlom. Fő-üzlet a Kossuth-utcán, fióküzlet Kert és Szacsvai-utca sarok a «Cukorka Király». Rákóczi-uti cukorka-üzlet az Orsolya zárdában előkészületben, közvetlen a különlegességi tőzsde mellett szeptember havában megnyílik. Telefon számok: fő-üzlet 635. «Cukorka Király» 10-16. Színházi cukorka üzlete 610.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Iskolai és tornacipők
legkedvezőbb
REICHARD áruháza
cégnél szereshetők be.

Automobil garage és fémműtő
Automobil gummik lerakata
Automobil javító műhely
Bér automobil
Automobil kellekek
Automobil gummi javító műhely
STERN, MEZEY-U. 1. Telefon 194.

Különleges felöltők, kosztümök
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban
Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.
A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!
Olcsó szabott árak!

SPORT.

A NSE vasárnapi labdarúgó mérkőzése.

A NSE kitűnő formában levő csapata vasárnap Erdély tavalyi bajnoksápatáival a Kolozsvári Torna Cubbal mérkőzik a Rhédey-kerti sporttelepen.

A Kolozsvári Torna Cub cupa erős szíjas ifjakból áll, akiknél az erő a tudással párosul. Az ő színeikben játszik Herszkovits a kitűnő centerhát, Grimm a félelmes hátvéd, Nássta és a kolozsvári válogatott több tagja. Erdély bajnokságát két ízben nyerte.

A NSE a beteg Niessner és Fazekas sél-

kül veszi fel a küzdelmet, de játszik Rónai, Bábolnay, Lassy, Halász Stépan stb. és a csapat többi kipróbált emberei.

A mérkőzés így előreláthatólag rendkívül izgalmas és erős lesz, melyet Niessner Aladár fog vezetni.

Est megelőzőleg a szimpatikus NSC a Mezőtelegdi SE-el játszik s a NSE II. pedig a NKASE vel s így igen élvezetes sportdélutánja lesz vasárnap a NSE intelligens uri közönségének.

Tennisverseny a sporttéren. A NAC igen szép sikerűnek ígérkező teniszversenyt rendez szeptember hó 2—6-ig terjedő napokon. Eddig beérkezett 60 nevezés, köztük Nagyvárad legjobb tenisz játékosai. A versenyre a NAC rendezősége igen szép díjakat tűzött ki. Nevezések augusztus hó 31-ig bezárolag Pásztor Bertalan főtitkár címére (Városháza) küldendők.

A NAC és a városközi mérkőzés. Szeptember 15-én Nagyvárad város sportklubjai a juniusi városközi labdarúgó mérkőzésért Debrecennek revansot adni kötelesek. A NAC választmánya tegnap esti ülésén foglalkozott ez ügygel és kimondotta, hogy a válogató bizottságba az időközben szövetségi tagokká lett BVC Török és Nagyvárad SE képviselői is bevonandók. Maga a NAC ezuttal nem képviselheti magát a válogató bizottságban, mert nem kíván a sportháború eldöntéséig egy bizottságban együtt tárgyalni a NSE képviselőivel. A NAC azonban csak a válogató bizottságban nem vesz részt, de játékosait a bizottság rendelkezésére bocsátja s teljesen megbizik a válogató bizottságban, hogy munkáját a tiszta sportszerűség és a város érdekének szem előtt tartásával fogja végezni. A NAC választmánya egyébként Lukács Odont a NSE alelnökét jelölte ki a választó bizottság elnökéül.

TANÜGY.

BEIRATÁSOK.

A városi újvárosi római kath. elemi fiúiskolában az 1912—13-ik tanévre a beiratások szept. 2-án, 3-án és 4-én d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5-ig eszközöltetnek. Felkérjük a t. szülőket, hogy a beiratkozásra a gyermek *keresztelési és himlőoltási bizonyítványát* magukkal hozni sziveskedjenek. A keresztelési bizonyítványt az illető plébánia hivatal díjmentesen állítja ki. Beiratási és tandíj nincs de 54 fillér könyvtári díjat — szegények kivételével — minden tanuló köteles fizetni. A tanítások egyfolytában, a délelőtti órákban fognak megtartani, a délutánok pedig szünetek lesznek. A rendszeres tanítás szept. 5-én, csütörtökön veszi kezdetét, az ünnepélyes Veni Sancte szept. 8-án lesz. Az igazgatóság.

A női kereskedelmi iskolában A nagyváradai női kereskedelmi szaktanfolyamba f. é. szeptember hó 2-án, d. e. 9—12-ig felvétetnek azon növendékek, kik jelentkeztek ugyan, de rendszeresen nem irattak be. Ha azok nem jönnek, helyükbe szeptember hó 3-án új jelentkezők vétetnek fel. A szaktanfolyam ünnepélyes megnyitása f. é. szeptember hó 9-én d. e. 11 órakor az iskola helyiségében (Tisza Kálmán-tér 4. sz.) fog megtartani. Nagyváradon, 1912. aug. 29. Az igazgatóság.

Az újvárosi községi polgári leányiskolában. Az újvárosi szülők körében nagy örömet okoz a községi iskolások intézkedése, melylyel az 1912—13-ik jelen tanévre a kath. legényegylet Teleky utcai épületében egy négy osztályú községi polgári leányiskolát létesít. A kath. legény-

együtt: bérelt ezen helyiséget csak novemberben foglalhatja el az iskola addig — szeptember és október hóra — a Tisza Kálmán téri községi elemi leányiskola emeleti részében nyer elhelyezést. Az új iskolába való beiratásra vonatkozólag a közs. iskolák felügyelő igazgatója által kibocsátott értesítés a következő: Beiratások rendje az újjászírt községi polgári leányiskolában: szeptember 2-án d. e. 8—12-ig az I. oszt. tan., szept. 3-án d. e. 8—12-ig a II. oszt. t., szept. 4-én d. e. 8—12-ig a III. oszt. tan., szept. 5-én d. e. 8—12-ig a IV. oszt. tanulók beírása. A beiratásra a tanulók a szülőik (atyjuk vagy anyjuk) kíséretében jelenjenek meg és kötelesek 1. születési anyakönyvi kivonatot, 2. iskolai bizonyítványt, 3. a 12 évet betöltött tanulók újraoltási bizonyítványt bemutatni. Tandij egész évre 20 korona, beiratási díj 1 kor. 30 fill. A beiratások a Tisza Kálmán téri községi elemi leányiskola épületében (emeleti terem) tartatnak. Ugyan ott lesz a tanítás is nov. 1-ig, amikor az új polgári iskola beköltözik a Teleky utcai iskola épületébe. Nagyvárad, 1912. augusztus 29. *Réz Mihály*, felügyelő igazgató.

A községi elemi iskolákban. Nagyvárad város községi elemi és ismétlődő iskoláiban az 1912—13. tanévi beiratások szeptember 2., 3., 4-én d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5 óráig, a javító pót és felvételi vizsgálatok 2. és 3-án d. e. 8—11-ig tartatnak meg. A rendszeres tanítás szeptember 5-ikén veszi kezdetét s tart az elemi iskolai osztályokban naponta 8—11-ig, a felsőbb osztályokban 1-ig (d. u. nincs tanítás) az ismétlődő osztályokban 2 délután. Tandij nincs. Az elemi iskolai tanulók 50 fillér könyvtárdíjat fizetnek. Felhívtnak az érdekeltek szülőik, hogy tanköteles korban levő gyermekeiket a rendszeres beírás idő alatt annyival is inkább irassák be, mert az egyes osztályokba a növendékek csak korlátozott számban vétetnek fel s az elkésve beiratkozott szegény tanulók semminemű segélyben nem részesülnek. Nagyvárad, 1912. augusztus 29. *Réz Mihály*, közs. isk. felügyelő-igazgató.

A zeneiskolában. A Nagyvárad Zenekedvelők Egyesülete által 1896-ban létesített nyilvános zeneiskolában az 1912—13. tanévi beiratások alulírott igazgatójánál (Városháza II em. 25 ajtó) szeptember 1-től 10-ig naponta délelőtt 8—12-ig, délután 3—5 óráig eszközöltetnek. Beirás díj 5 korona egész évi tandij az előkészítő I—III. rendszeres osztályokban évi 60 korona, az I—III. kiművelési osztályokban évi 80 korona. A tandij két részletben fizetendő és pedig az első részlet a beiratási díjjal együtt a jelentkezés alkalmával, a másik részlet február 1-én. Tanszakok: Ének, hegedű, gordonka, zongora és az összes fuvó hangszerek. Nagyvárad, 1912. augusztus 29. *Réz Mihály*, igazgató.

Polgári iskola átadása Nagyszalontán. Hosszu harc után végre az ideán már a községi polgári iskolában kezdik meg az oktatást Nagyszalontán. A polgári kör vasárnap fogja átadni az általa eddig fenntartott iskolát Nagyszalonta községének. Az átadás ünnepélyes keretek között fog megtörténni.

Értesítők.

IX.

A Pauli Szent Vincéről nevezett Irgalmas Nővérek várad-újvárosi »Immaculata« intézetének értesítője az 1911—1912. isk. évről.

Az értesítő az iskolai év történetével kezdődik. Felvettek összesen 467 növendéket. Ez a magas létszám azt mutatja, hogy az Immaculata intézet igen jó hírnévnek örvend. Az iskolai év szeptember 8-án kezdődött. Ünnepeket tartott az iskola október 4-én, november 1-én november 27-én (a Szent Vince kongregáció házi ünnepe.) A vallásérkölszi, tanul-

mányi és egészségügyi állapot semmi kitógá-solai valót sem hagy. Hivatalos látogatást tett *Kiss István* segédaufelügyelő március 1-én és június 10-én, amely alkalommal látogat és tapasztaltak felett teljes megelégedését fejezte ki. *Dr. Vucskics Gyula*, t. kanonok-esperes-plébános, az elemi és polgári iskolák igazgatója az év folyamán több ízben fordult meg az intézetben, hogy úgy a tanulmányi eredményt, mint egyáltalában az iskola belállapotát megfigyelje. Az intézet nagylelkű jötevője *Dr. Bundala Mihály* prépost-kanonok ez évben is állandó segítségben részesítette az intézetet. Külön adományozott karácsonyi ajándékkal *Gr. Széchényi Miklós* püspök 200 K.-t *Dr. Bundala Mihály* prépost-kanonok 100 K.-t *Grócz Béla* prépost-kanonok 20 K.-t. *Des Escherolles Kruspér Sándorné* ez évben is több gyermeket látott el ruhaneművel.

A Mária kongregáció és Órangyal társulat ez évben is igen eredményesen működött. Az elemi iskoláknál 4, a polgárinál 6 okleveles tanítónő működött. Az óvónőképzőnél 5 tanerő tanított.

A könyvtárak, a szertárak az ideán is igen szépen gyarapodtak. A növendékek száma ez iskolai év végén az elemi iskolában 197. Ebből róm. kath. 160 (80 százalék), gör. kath. 11 (5 százalék), gör. kel. 5 (4 százalék), ev. ref. 17 (8 százalék), ág. ev. 4 (3 százalék). A polgári iskolában a tanév végén maradt 194 növendék. Ebből róm. kath. 156 (80 százalék), gör. kath. 11 (5 százalék), gör. kel. 14 (7 százalék), ev. ref. 8 (4 százalék), ág. ev. 3 (3 százalék), zsidó 2 (1 százalék). Az óvónőképzőben 35 növendék volt. Ebből róm. kath. 34 (99 százalék) ev. ref. 1 (1 százalék). A jövő iskolai év szept. 1-én kezdődik. Tandij a polgári iskolánál 20 K. s e mellett a beírásakor még 4 K. fizetendő.

—y.

TÁVIRATOK.

Az első olasz lap Tripoliszban.

Róma, aug. 30.

Az *Avanti* jelentése szerint Tripoliszban megjelent az első olasz nyelvű napilap, amelynek *Nuova Italia* a neve.

Elfogott ékszerabló.

Budapest, aug. 30.

(Saj. tud.) A Nemzeti színház alatti ékszerüzet rablóját a rendőrség ma egy fotografus kikiáltó személyében elfogta. A kikiáltót *Szabó Mihálynak* hívják.

Véres csata Mexikóban.

New-york, aug. 30.

Mexikóból érkezett távirat szerint a fölké-
lők és a kormány csapatai közt ismét véres csata volt, amely a kormánycsapatok győzelmével végződött. A kormány katonái szétverték az ezernyelcszász főnyi fölkéző csapatot, a melyből háromszázan elesetek és sokan megsebesültek.

Kirabolt gőzmalomtulajdonos.

Budapest, aug. 30.

(Saját tud.) *Lenszky Géza* malomtulajdonos ma panaszt tett a rendőrségen, hogy az éjjel ismeretlen tettesek belörték

lakásába és onnan 12000 korona értékű ékszert raboltak el.

Gyermekrabló elgányok.

Székesfehérvár, aug. 30.

(Saját tudósítónktól.) *Brüner József* kereskedő ma panaszt tett a rendőrségen, hogy 9 éves *Mariska* nevű leánya és 6 éves *Mihály* nevű fia nyomtalanul eltűnt. Több szemtanu állítása szerint a gyermekeket kőborcigányok rabolták el.

REGÉNYCSARNOK.

GYÖNGYVIRÁG.

IRTA CSERES ANDOR. 32

— Miért kérdi ezt a gróf? — szólott *Móric* komoran.

A főhadnagy mosolyt erőltetett ajkaira.

— Bocsánat, nem tudtam, hogy ellen-szenves sz, amit kérdek! — felelte a főhadnagy.

Móric határozottan válaszolta:

— A zsidó leánynak nem szabad katolikus templomba mennie. Ott, ahol képek és szobrok vannak, ahol a tizparancsolat első pontja ellen vétének, amikor tiltja a faragott képeket, a zsidó leány mindig valami olyat talál, ami az Isten törvényei ellen hangolják, a zsidó leánynak kötelessége vallása törvényeit megtartani és azok ellen nem vétetni soha.

A komor szavak mögött is a zsidó megjelölés nyomatékos hangoztatásában benne volt, hogy a főhadnagy ne reménykedjék abban, hogy a leányt elnyerheti.

A főhadnagy ismét csak mosolygott.

— Téved, Horvát ur! — válaszolt a gróf — a katolikus templom a lelki megnyugvás helye, ahol a férfi és a nő egymás mellett térdelve küldi fohászát a mindenhatóhoz.

A bankár elvörösödött.

— Erte, gróf ur! — ne magyarázza tovább.

— Ha érti, Horvát ur, úgy meg is magyarázhatja nővéreinek, hogy a *Máriakultusz* a legnagyobb bódolat a nők iránt.

— Erről hallottam már! — szólott közbe *Elza*.

— Es mégis hiva a szabad szerelemek! — felelte a gróf.

A leány a haja tövéig veres lett.

— Leányos bolondság, gróf ur — felelte *Elza*.

— Maradt salakja?

A leány tiszta, égő szemekkel, erősen a katonára nézett.

— Ha lett volna is salakja, felolvadt és elpárologott teljesen.

A főhadnagyot a leány tiszta, igéző tekintete s az a vallomás, ami ajkairól elhangzott, egészen meghódította.

A leány még e mellett szép és gazdag is volt, ami mindenesetre emelte az értékét.

— Nagyságos kisasszony, igérje meg, hogy egyszer, egyetlen egyszer megtekinti a lipótvárosi bazilikát — belőlről és amikor legközelebb eljövök, meg fogja mondani nekem, hogy mit látott és mit tapasztalt ott.

— Mire való volna az! — vágott a beszélőbe *Móric*.

— Nézze, Horvát ur a lipótvárosi bazilika egyike Budapest legszebb monumentális épületeinek, amelyet már építészeti kiválóságánál fogva is ismerni kötelesség. Hát nézze meg ezért önnagysága.

— Az én hugom nem fog menni a bazilikába.

— De *Móric*! — kiáltott a mama, rosszalólag.

Elza kezét nyújtott a grófnak, mialatt bátyjára nézett és határozottan így szólott:

— Elmegyek gróf ur!
Gróf Hellebrand Akos elfogadta a kezét és gyöngéden megszorította:
— Köszönöm, kisasszony! — szölt és mély löhajtás után eltávozott.

XI. FEJEZET.

Mikor a család magára maradt, Móric felesége alá járva dult fu!

— Mit akar ut ez a gróf Habenichs? — ez az ember, akinek kardján kívül egyebet nincs! Fülöp kiáltott azután.

Fülöp, ki a grótot kikísérte, bejött.

— Mondd, Fülöp, miért hoztad ide ezt a Hellebrandot? — kérdezte Móric az öcsésétől.

— Tudod Móric! — felelte Fülöp — a katoraságnál sokat tesz az, hogyha ilyen magasrangú barátaink vannak.

Móric szemébe nézett Fülöpnek.

— Még több is van? — kérdezte haragosan.

— És sereg, bizony sokan vannak.

— És te őket mind ide hozod. Ertelek, Fülöp, szeretnéd, hogy ha mind a két hugod grófné vagy báróné lenne.

Miksa, aki eddig némán hallgatott, erre már megszólalt.

— Igaza van Fülöpnek!

— Miért? — kérdezte Móric. — Talán neked is van valami gróf vagy báró barátod.

Nekem ugyan nincsen, — ha nem azt mondom én neked Móric, hogyha mi elszedtük a mágnásoktól a vagyonaikat, az illendőség hozza magával, hogy visszaadjunk valamit.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Az angol bank kamatláb-emelése.

Az Angol bank igazgatósága e hó 29-én Londonban elhatározta, a kamatlábnak 3 százalékról 4 százalékra való emelését. Ennek közvetlen oka a nagy mennyiségű aranyak Braziliában és Egyiptonban való elhelyezésében keresendő. Az Angol bank számít arra, hogy az egyiptomi gyapjunak és braziliai kávének a jövőben is nagyobb arany szükséglete lesz. Az Angol bank hivatalos kimutatása az arany készletnek 825.000 font sterlingnyi csökkenését, a váltó tárcának pedig 1.27 millió fontnyi emelkedését jelezte; a magánkamatláb Londonban 3 háromnegyed százalék Berlinben ezzel kapcsolatban 4 egynegyed százalék, Wienben pedig 4 hétnegyed százalék. Az Osztrák magyar bank tegnapi tanácsülésén a vezérigazgató helyettese Schmid beszámolt a bankráta emeléséről s egyúttal örömmel konstataálhatta, hogy az Osztrák-magyar banknál egyelőre kamatláb-emelésről nem kell tartanunk.

A Német bank rátája 4 és fél százalék, ez a körülmény bír elsősorban reánk nézve fontossággal. A rátának emelése különben is csak a késő ősszel válhatik nálunk aktuálissá. Az angol bank 4 százalékos rátája kellőképpen megfogja védeni a bankot a további arany kintalásokkal szemben. A devisa és valuták a budapesti és bécsi piacokon emelkedést mutatnak fel.

A budapesti és bécsi tőzsdén a kamatláb emelkedés általában az üzletek lebonyolítására csekély befolyással volt; az utolsó prolongációk rendben bonyolítottak le, az Osztrák magyar bank részvények 23 korona, a Magyar hitelbank 4 koronányi emelkedésről számoltak be. Sakoda és Alpine részvényeknél elégek kereslet mutatkozott.

H. Z.

Elhalasztott vásár. A kereskedelmi miniszter *Biharnagybajom* községben a szeptember 27-ére eső országos kirakodó és állatvásárt ez évben kivételesen szeptember 30-ára engedte elhalasztani.

Gabona üzlet.

A gabonatőzsdén tegnap kisaé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfoyama 5 fillérrel emelkedett. Kész áru változatlan.

Budapesten

Határidők sárlata:

Áprilisi buza 1913.	— — —	11.99
Októberi buza	— — —	11.43
Októberi rozs	— — —	9.70
Októberi zab	— — —	9.73
Aug. tengeri	— — —	9.11
Szept. tengeri	— — —	9.30
Májusi tengeri (1913)	— — —	7.38

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — —	853.—
Osztrák hitelrészvény	— — —	649.—
Salgótarjáni köszén	— — —	801.—
Jelzálogbank	— — —	470.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	558.50
Közúti vasut	— — —	765.50
Osztrák államvasut részvény	— — —	721.—
Városi vasut	— — —	412.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötészetét a régi Apolló épületből

Rákóczi-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é. közönség becses figyelmét. Tankönyvek bekötése, olesón s gyorsan készíttetnek el. Becses pártfogást kér

özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velence	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence	9 17	11 19	3 47	7 31	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velence	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velence	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsvey-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

„Varázsfuvola.”

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Díszes kivitelben, kottafüzet, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Vágner „Hangszer-Király” ország-szerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható, Budapest, József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

DEUTSCH SIMON

MŰBÚTOR-ASZTALOS

NAGYVÁRAD, ŐR-UTCA 6.

Ajánlja saját készítményű hálószoba-, ebédlő-, előszoba- és konyha modern kivitelű berendezéseit, melyekből háló- és ebédlő-szoba állandóan nagy raktár. Javítások jutányos árban. Költségvetés díjtalan. Levelekre válasz. Meghívásra azonnal jövök.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Használt, de teljesen jókarban levő

22 darab ökörszekér

egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Az üzlethelyiség nov. 1-ére kiadó.

Küzdjünk a drágaság ellen!

Vásároljunk a Teszler-féle posztó-kereskedésben, mert ott egy teljes öltönynek való valódi angol kelmét kapunk már 20 koronától kezdve. Ugyanott egy teljes finom hozzávaló 7 korona. Egyszer-sz mind gondoskodva van jó szabóról, melynek munkadíja öltönyönként 26 korona, tehát egy komplett öltöny kerül 53 koronába, amely a szabó üzletekben 100, legjobb esetben 90 koronáért kapható. Kérem a nagyrabecsült vevőközönséget, hogy ezen óriási megtakarítást ne mulassza el, ameddig a készlet tart.

Tisztelettel

Schmarcz Kálmán és Teszler Simon.

A berendezés eladó.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.
TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.
Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Telky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvasárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

NAGYVÁRADI
Középiskolai Internátus
TISZA KÁLMÁN-TÉR 7.

Felvesz bentlakó és bejáró középiskolai, kereskedelmi és polg. iskolai tanulókat. Szünetekben magán- és pótvizsgálatokra szakosított előkészítés.

PROSPECTUS KÜLD
az Igazgatóság.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizű uszoda. Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör”. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja. Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

bérlet.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség.

Csusz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocró-
czozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirtda, interurbán telefon, állandó gyógyszer-tár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelatos szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon-szám 614.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 65. sz.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrényi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

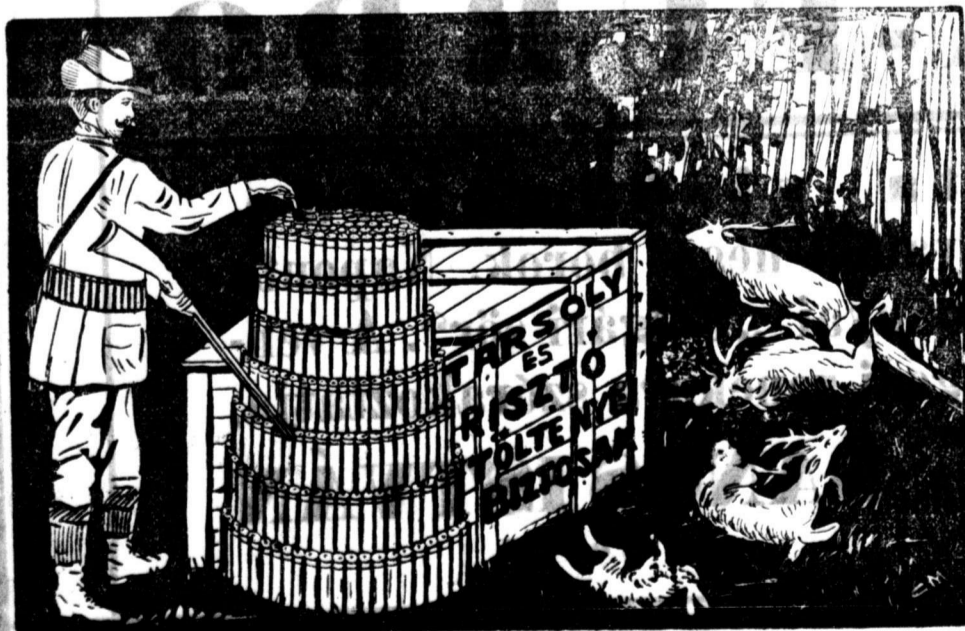
A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla nitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámítól váltókat a legelőnyösebb ka-mat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik minden-nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)-olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-sít hazakra és földbirtokokra.

**M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek**

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.